

Gatavojoties 2025. gadam: kādas izmaiņas sagaidāmas Latvijas nodokļu sistēmā 2/51/24

Vecākā konsultante nodokļu konsultāciju nodaļā, PwC Latvija
Elizabete Lizete Lapsiņa

Gadskārtējā valsts budžeta pieņemšanas ietvaros šā gada 4. decembrī Saeima galīgajā lasījumā ir pieņēmusi vairākas būtiskas izmaiņas nodokļu jomā, kuras ir stājušās jau spēkā, bet būs piemērojamas ar 2025. gada 1. janvāri. Šajā rakstā aplūkosim svarīgākās izmaiņas, kas ietekmēs gan iedzīvotājus, gan uzņēmumus, ieviešot izmaiņas iedzīvotāju ienākuma nodoklī (IIN) un citās nodokļu jomās.

Izmaiņas IIN: jaunas likmes, neapliekamais minimums un citi grozījumi

Jaunas IIN likmes

Kā jau iepriekš esam rakstījuši MindLink Īsziņās, lai veicinātu Latvijas darbaspēka nodokļu sistēmas konkurētspēju Baltijas reģionā, pieņemtās izmaiņas IIN jomā ietekmēs likmes, neapliekamo minimumu un citus nodokļa piemērošanas pamatprincipus.

Grozījumi paredz aizstāt trīs esošās IIN progresīvās likmes ar divām:

- 25,5% likmi piemēros ienākumiem līdz 105 300 eiro gadā jeb 8775 eiro mēnesī;
- 33% likmi piemēros ienākumiem virs 105 300 eiro gadā.

Līdzīgi kā iepriekš, nodokļu maksātājiem, kas veic valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (VSAOI) Latvijā, 33% IIN likmi piemēros tikai gada ienākumu deklarācijas (GID) iesniegšanas brīdī, un darba devējiem, izmaksājot ienākumu virs VSAOI objekta maksimālā apmēra, ik mēnesi būs jāpiemēro VSAOI un 25,5% IIN likme visam ienākumam, bet GID iesniegšanas brīdī nodarbinātajam tiks aprēķināta solidaritātes nodokļa daļa.

Vienota IIN likme citiem ienākuma veidiem

Līdz ar jaunu progresīvo likmju ieviešanu tiks paaugstināta arī fiksētā 20% un 23% likme citiem ienākumu veidiem. No nākamā gada vienotu 25,5% likmi piemēros tādiem ienākumiem kā kapitāla pieaugums, procenti, samaksa par intelektuālo īpašumu un maksājumi personām, kas atrodas, ir izveidotas vai nodibinātas zemu nodokļu un beznodokļu valstīs vai teritorijās.

Papildu IIN ienākumiem virs 200 000 eiro

Grozījumi paredz ieviest arī papildu 3% likmi, ko piemēros kopējo ienākumu daļai gadā, kas pārsniegs 200 000 eiro. Likmi piemēros visiem personas gada laikā saņemtajiem ienākumiem, tostarp apliekamajiem ienākumiem, kas ir algota darba ienākumi, GID norādītie apliekamie ienākumi no saimnieciskās darbības, ienākumi no intelektuālā īpašuma, apliekamie ienākumi no kapitāla pieauguma, un specifiskam neapliekamajam ienākuma veidam, kas ir dividendes un dividendēm pielīdzināms ienākums, ko saņem fiziskā persona.

Atzīmējam, ka ienākumu daļā, kurai piemēros papildu 3% likmi, netiks ietverti citi no IIN atbrīvotie

ienākumi, piemēram, pabalsti, dāvanas, ienākums no nekustamā īpašuma, ja tie atbilst IIN likumā noteiktajiem atbrīvojuma kritērijiem.

Fiksēts neapliekamais minimums

Lai vienkāršotu nodokļu piemērošanu darba ņēmēju ienākumiem, no 2025. gada diferencēto neapliekamo minimumu aizstās ar vienotu neapliekamo minimumu, ko piemēros visiem nodokļu maksātājiem neatkarīgi no ienākumu līmeņa. Ar 2025. gadu neapliekamais minimums būs 510 eiro, un to plānots pakāpeniski palielināt tuvākajos gados:

- 2026. gadā 550 eiro;
- no 2027. gada 570 eiro.

Arī pensionāru neapliekamais minimums ar 2025. gadu piedzīvos izmaiņas un tiks divkāršots no līdzšinējiem 500 eiro mēnesī līdz 1000 eiro mēnesī.

Darba devēja izmaksas

Darba devējiem aktuālās izmaiņas gaidāmas saistībā ar to, ka tiks paplašināts ar IIN neapliekamo darbinieku izdevumu un labumu klāsts, kas pieejami koplīguma ietvaros. No nākamā gada koplīguma ietvaros pieejamo nodokļu atvieglojumu grozā būs iekļaujami arī izdevumi, kas saistīti ar darbinieku pārceļšanos, izmitināšanu un transportu. Lai IIN sekas nerastos, darba devēja kompensācijas nedrīkstēs pārsniegt kopējo izdevumu limitu, kuru aprēķinās, reizinot uzņēmuma vidējo darbinieku skaitu ar 700 eiro gadā (vienlaikus ievērojot līdzšinējos nosacījumus atvieglojuma piemērošanai).

Izmaiņas beidzot piedzīvojuši arī citi izdevumu veidi – darba devēja bērna piedzimšanas un bērnu pabalsta neapliekamais apmērs palielināts līdz 500 eiro gadā un neapliekamo dāvanu apmērs palielināts līdz 100 eiro gadā.

Cita iniciatīva, kas tika virzīta ārpus 4. decembrī pieņemtajiem IIN grozījumiem un tiks izskatīta atsevišķi, ir saistīta ar valsts prezidenta ierosinātajiem grozījumiem noteikt, ka darba devēja finansiālā palīdzība, kas paredzēta darbinieku un viņu apgādībā esošo personu medicīnisko tehnoloģiju iegādei, netiek aplikta ar IIN, izpildoties konkrētiem nosacījumiem. Atbrīvojumu varēs piemērot, ja, piemēram, ir iegūts ārstu konsīlija apstiprinājums un dažādi dokumenti, kas pierāda izmaksas un to kompensācijas apmērus. Iniciatīvas mērķis balstās nepieciešamībā risināt finansiālās grūtības iedzīvotājiem, it īpaši tiem, kas cieš no smagām un retām slimībām, un mazināt šķēršļus, kas traucē ātrāku iedzīvotāju atgriešanos darba tirgū.

Autoratlīdzību režīms

Likumdevējs ir pagarinājis IIN likuma pārejas noteikumus paredzēto laikposmu, kura ietvaros autoratlīdzības saņēmējiem ir iespēja neregistrēties kā saimnieciskās darbības veicējiem.

Atbilstoši grozījumiem līdz 2027. gada 31. decembrim autoratlīdzības saņēmējs varēs neregistrēties kā saimnieciskās darbības veicējs, bet ienākuma izmaksātājam būs jāturpina ieturēt nodokļus no izmaksājamās summas, piemērojot 25% likmi.

Mikrouzņēmumu nodokļa aktualitātes

Saeima pieņēma grozījumus Mikrouzņēmumu nodokļa (MUN) likumā, kas vienkāršo MUN režīmu, samazinot administratīvo slogu un padarot to draudzīgāku tiem, kas saimniecisko darbību veic neregulāri. No 2026. gada fiziskām personām būs iespēja izvēlēties reģistrēties Valsts ieņēmumu dienestā (VID) kā

saimnieciskās darbības veicējiem vai pieteikties MUN maksātāja statusam uz vienu vai vairākiem ceturkšņiem taksācijas perioda ietvaros.

Izmaiņas akcīzes, dabas resursu un transportlīdzekļu nodokļu likmēs

No 2025. gada pakāpeniski palielināsies akcīzes nodokļa likmes degvielai, dabasgāzei un naftas gāzēm, ko izmanto kā kurināmo, atkarībā no CO2 komponentes šādi:

- 2025. gadā 10 eiro par 1 tonnu CO2;
- 2026. gadā 20 eiro par 1 tonnu CO2.

Līdz ar grozījumiem tiks atcelts nodokļa atbrīvojums naftas produktiem, kurus izmanto elektroenerģijas ražošanā un koģenerācijā, nosakot akcīzes nodokļa likmi kā naftas produktiem, kurus izmanto kā kurināmo.

Akcīzes nodokļa likmes tiks paaugstinātas arī bezalkoholiskajiem dzērieniem ar cukura saturu no 8 gramiem (ieskaitot) uz 100 mililitriem no 2025. gada, kā arī alkoholiskajiem dzērieniem, tostarp alum, tabakas izstrādājumiem un pēc mērķa līdzīgiem produktiem no 2027. gada.

Tāpat paredzēts palielināt transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa likmes par 10% no 2025. gada un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likmes par 10% no 2027. gada.

Izmaiņas skars arī minimālo dabas resursu nodokļa likmi fosilajiem kurināmajiem – akmeņoglēm, koksam un lignītam, kas tiks noteikta 0,9 eiro par 1 GJ 2025. un 2026. gadā, un 1 eiro par 1 GJ no 2027. gada.

Bezskaidras naudas norēķini mazumtirdzniecībā

Lai mazinātu ēnu ekonomiku un veicinātu bezskaidras naudas lietošanu, no 2025. gada tiks ieviesti jauni ierobežojumi skaidras naudas aprītei, ko plašāk apskatījam iepriekšējās MindLink Īsziņās.

Galvenokārt noteikts, ka turpmāk kredītiestādēm būs jāinformē VID par klientiem, kuru kontos iepriekšējā gadā ieskaitīta skaidra nauda pārsniegs 7000 eiro, samazinot 15 000 eiro apgrozījuma sliekšni, kas bija spēkā līdz šim.

Mazumtirgotājiem un citiem nodokļu maksātājiem, kuru apgrozījums pārsniedz 50 000 eiro gadā, būs jānodrošina iespēja klientiem norēķināties bezskaidrā veidā. Grozījumu ietvaros ir pārskatītas arī prasības Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma subjektiem ziņot par aizdomīgiem darījumiem un iesniegt sliekšņa deklarācijas VID, ja skaidras naudas darījuma apmērs pārsniedz 750 eiro.

Kadastrālo vērtību aktualizācija 2025. gadā

Tā kā nekustamā īpašuma (NĪ) tirgus situācija pēdējo desmit gadu laikā ir ievērojami mainījusies un pašreizējās kadastrālās vērtības nesniedz pat ne aptuvenu priekšstatu par NĪ patieso vērtību, 2024. gada pirmajā pusgadā Saeima pieņēma likumprojektu, ar kuru tiks mainīta kadastrālo vērtību bāzes sistēma. Uz laiku katram kadastra objektam tiks aprēķinātas un reģistrētas divas kadastrālās vērtības – fiskālā un universālā.

Atsaucoties uz mūsu iepriekšējo MindLink Īsziņu, fiskālā vērtība tiks izmantota nekustamā īpašuma

nodokļa un citu nodevu aprēķināšanai un atbildīs šobrīd spēkā esošajai NĪ kadastrālajai vērtībai (šī vērtība balstās uz 2012.-2013. gada NĪ tirgus datiem). Universālā vērtība sniegs patiesāku priekšstatu par īpašuma vērtību, jo tiks aprēķināta, balstoties uz informāciju par NĪ tirgus darījumiem no 2012. gada 1. janvāra līdz 2022. gada 1. jūlijam, nepārsniedzot 80% no vidējā NĪ cenu līmeņa 2022. gada 1. jūlijā. Šo vērtību varēs izmantot, piemēram, zemes likumiskās lietošanas maksas noteikšanai dalītā īpašuma gadījumā, kā arī paredzēts, ka to varēs izmantot grāmatvedībā un finanšu pārskatos.

Solidaritātes iemaksas – papildu pienākums bankām

Papildus joprojām spēkā esošajai uzņēmumu ienākuma nodokļa piemaksai kredītiestādēm un patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniedzējiem, no 2025. gada Latvijā reģistrētām kredītiestādēm un citu valstu kredītiestāžu filiālēm Latvijā būs pienākums veikt solidaritātes iemaksas turpmākos trīs gadus.

Solidaritātes iemaksu apmērs tiks aprēķināts, pamatojoties uz bankas vai filiāles neto procentu ienākumu pieaugumu salīdzinājumā ar vidējiem rādītājiem iepriekšējos gados. Precīzāk, iemaksu apmērs tiks aprēķināts, pamatojoties uz bankas vai filiāles neto procentu ienākumu pieaugumu, kas pārsniedz vidējo piecu finanšu gadu (2018.-2022.) neto procentu ienākumu apmēru par vairāk nekā 50%, reizinot to ar solidaritātes iemaksas bāzes koeficientu un piemērojot iemaksas likmi 60% apmērā.

Gatavojoties pārmaiņām

Lai nodrošinātu, ka esat labi sagatavoti un ievērojat jaunās prasības, aicinām jūs rūpīgi iepazīties ar visiem grozījumiem un laicīgi pielāgot savus uzņēmējdarbības procesus. Ja jums nepieciešama papildu informācija vai vēlaties detalizētāk izprast konkrētas izmaiņas, PwC eksperti ir gatavi sniegt nepieciešamo palīdzību.

Papildus tam mēs vēlamies jūs aicināt piedalīties mūsu aptaujā, lai izteiktu savu interesi par dalību vebinārā, kurā padziļināti tiktu apskatītas visas minētās izmaiņas.